

VẬN DỤNG CHỈ DẪN CỦA HỒ CHÍ MINH VỀ TÔN GIÁO GÓP PHẦN NÂNG CAO NHẬN THỨC CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, CÔNG CHỨC, VIÊN CHỨC VỀ TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÔNG TÁC TÔN GIÁO

NGUYỄN HỮU CÔNG*

Ngày nhận: 19/02/2023

Ngày phản biện: 06/03/2023

Duyệt đăng: 15/4/2023

Tóm tắt: Tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về tôn giáo chứa đựng giá trị khoa học, nhân văn sâu sắc. Nhờ vận dụng tư tưởng của Người về tôn giáo, Đảng đã đề ra chủ trương, chính sách tôn giáo đúng đắn, phù hợp với yêu cầu của thực tiễn công tác tôn giáo. Bài viết khái quát những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về tôn giáo, từ đó đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức về tầm quan trọng của công tác tôn giáo trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Cán bộ, công chức, viên chức; tôn giáo; Hồ Chí Minh.

Đặt vấn đề

Việt Nam là quốc gia đa tín ngưỡng, đa tôn giáo. Những năm gần đây, các hiện tượng tôn giáo mới xuất hiện ngày càng nhiều và đời sống tôn giáo ngày càng phức tạp. Là một thực thể đặc biệt, tôn giáo không chỉ có vai trò quan trọng trong đời sống tinh thần của một bộ phận nhân dân, mà nó còn có mối quan hệ và tác động nhiều chiều đối với mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, bên cạnh những mặt tích cực mà tôn giáo mang lại, vẫn còn một số hạn chế nhất định. Trong hoàn cảnh đó, chúng ta cần tiếp tục đẩy mạnh học tập tư tưởng của Hồ Chí Minh về tôn giáo và nâng cao nhận thức về công tác tôn giáo cho cán bộ, công chức, viên chức.

1. Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về tôn giáo

Tư tưởng Hồ Chí Minh về tôn giáo được xây dựng trên cơ sở vận dụng lý luận của chủ

nghĩa Mác - Lênin để nhận thức một cách khách quan, toàn diện, sâu sắc về những đặc điểm lịch sử, văn hóa Việt Nam - một đất nước đa dân tộc, đa tôn giáo; các tôn giáo tồn tại đan xen, hòa đồng, gắn bó và đồng hành cùng dân tộc nhưng cũng thường xuyên bị các thế lực ngoại xâm, phản động lợi dụng vào mục đích duy trì ách thống trị, bóc lột của chúng. Tư tưởng của Người về tôn giáo có nội dung rất phong phú, có thể được khái quát thành một số điểm chính như sau:

Thứ nhất, mối quan hệ đồng hành, gắn bó giữa tôn giáo với dân tộc

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: tôn giáo là một thành tố của văn hóa[2, tr.458], do đó, tôn giáo mang bản sắc văn hóa dân tộc. Không chỉ vậy, Người còn nhấn mạnh, đồng bào tôn giáo là một bộ phận không thể tách rời của dân tộc Việt Nam, đồng bào có tôn giáo hay không có tôn giáo đều giàu lòng yêu nước và đều bị chế độ thực dân, phong kiến thống trị, bóc lột nặng nề. Từ đó, Người

* Trường Đại học Kinh tế quốc dân.

đề cao tinh thần khoan dung tôn giáo và luôn khích lệ tinh thần yêu nước của đồng bào có đạo vì mục tiêu chung là độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội.

Thứ hai, tôn trọng và bảo đảm quyền tự do, tín ngưỡng của nhân dân

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn gắn liền lý luận với thực tiễn về công tác tôn giáo trong hoạt động cách mạng. Nguyên tắc này được Đảng và Nhà nước áp dụng xuyên suốt từ trước đến nay. Ngày 3/9/1945, trong phiên họp đầu tiên của Hội đồng Chính phủ lâm thời, Hồ Chí Minh đã phát biểu: “Tôi đề nghị Chính phủ ta tuyên bố: TÍN NGƯỠNG TỰ DO và lương giáo đoàn kết”[3, tr.8]. Hiến pháp năm 1946 của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa do Người chỉ đạo biên soạn cũng khẳng định: Nhân dân có quyền tự do tín ngưỡng. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định mọi người Việt Nam đều: “có quyền tự do tín ngưỡng, theo hoặc không theo một tôn giáo nào”[9, tr.377]. Sau khi hòa bình được lập lại ở miền Bắc, ngày 14/6/1955, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký Sắc lệnh số 234/SL thể hiện rõ tính nhất quán lâu dài của chính sách tôn trọng tự do tín ngưỡng tôn giáo của Đảng và Nhà nước ta và đã được đồng bào đồng bào có đạo hoan nghênh và ủng hộ.

Thứ ba, thực hiện đoàn kết Lương - Giáo, hòa hợp dân tộc, tôn trọng sự khác biệt

Đoàn kết Lương - Giáo nằm trong chiến lược đại đoàn kết dân tộc của Hồ Chí Minh. Đây là một trong những đóng góp to lớn của Người vào sự phát triển lý luận Mác- Lênin về tôn giáo. Để xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, đoàn kết Lương- Giáo, theo Người, phải tôn trọng quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo; tôn trọng sự khác biệt, đồng thời phát huy những điểm tương đồng là lợi ích của

quốc gia, dân tộc và quyền lợi chính đáng của nhân dân. Vì vậy, “Phải đoàn kết chặt chẽ giữa đồng bào lương và đồng bào các tôn giáo, cùng nhau xây dựng đời sống hòa thuận ấm no, xây dựng Tổ quốc”[10, tr.454].

Thứ tư, phát huy giá trị tích cực của tôn giáo phục vụ sự nghiệp cách mạng

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, giáo lý tôn giáo chân chính luôn đề cao tính nhân đạo, hướng thiện, chẳng hạn: “Chúa Giêsu dạy: Đạo đức là bác ái. Phật Thích Ca dạy: Đạo đức là từ bi. Khổng Tử dạy: Đạo đức là nhân nghĩa”[6, tr.95]. Hồ Chí Minh luôn đánh giá cao vai trò của hàng ngũ giáo sĩ, nhà tu hành. Người đã quy tụ được nhiều chức sắc có uy tín lớn trong các tôn giáo tích cực tham gia đấu tranh bảo vệ nền độc lập dân tộc, xây dựng khối đoàn kết dân tộc, tôn giáo. Với đồng bào các tôn giáo, Người nhấn mạnh: “Tôi tin vào lòng nồng nàn yêu nước của đồng bào”[5, tr.270], đồng thời giải thích cho đồng bào các tôn giáo hiểu rõ sự nghiệp cách mạng của dân tộc Việt Nam là phù hợp với ý nguyện của Đức Chúa, Đức Phật. Từ đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh khuyến khích đồng bào tôn giáo tích cực tham gia vào phong trào thi đua yêu nước, xây dựng cuộc sống tốt đời, đẹp đạo.

Thứ năm, kiên quyết chống lợi dụng tôn giáo để phá hoại sự nghiệp cách mạng của nhân dân, phá hoại sự đoàn kết dân tộc, tôn giáo, bài trừ hủ tục, mê tín dị đoan

Cùng với việc bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn nhấn mạnh phải kiên quyết đấu tranh chống lại sự lợi dụng tôn giáo của các thế lực thù địch. Theo người, “bảo vệ tự do tín ngưỡng, nhưng kiên quyết trừng trị những kẻ đội lốt tôn giáo đã phản Chúa, phản nước”[7, tr.313].

Người luôn trân trọng những người công giáo yêu nước có tinh thần dân tộc, đoàn kết. Người vạch rõ ranh giới giữa một bên là đồng bào tôn giáo chân chính yêu nước với bên kia là những kẻ “giáo gian” vì cam tâm làm tay sai cho giặc, hại nước, phản Chúa. Bên cạnh đó cũng cần phải có thái độ khoan dung với những người dân do hoàn cảnh xô đẩy hoặc bị lừa mị mà lầm đường lạc lối. Đối với những người biết hối cải, Người chủ trương mở rộng vòng tay chào đón và họ “sẽ được hoan nghênh rộng rãi như những người con đi lạc mới về”[4, tr.249].

Mặt khác, Người khẳng định, cần phải bài trừ tệ nạn mê tín dị đoan, xóa bỏ các thủ tục lạc hậu để nhân dân có cuộc sống ngày càng văn minh. Muốn vậy, phải “giữ vững thuần phong mỹ tục, thực hiện đời sống mới”[8, tr.234]. Đồng thời, phải tuyên truyền phổ biến kiến thức khoa học, từ đó mới giúp được nhân dân nhận thức được những tác hại của hủ tục lạc hậu và nạn mê tín dị đoan. Phải tuyên truyền khéo léo “dần dần nói cho người ta hiểu, để người ta vui lòng làm, chứ không có quyền ép người ta”[4, tr.127].

2. Nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức về tầm quan trọng của tôn giáo hiện nay

Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có vai trò và vị trí quan trọng trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc, xây dựng và phát triển đất nước; là chủ thể của bộ máy hành chính nhà nước, là lực lượng nòng cốt trong hệ thống chính trị, đưa mọi đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước vào cuộc sống, nên ngoài năng lực, trình độ, cán bộ công chức phải thực sự là những người có tư cách đạo đức tốt và bản lĩnh chính trị vững vàng. Sinh thời, Hồ Chí Minh

luôn luôn đề cao vị trí vai trò của đội ngũ cán bộ, công chức. Người coi cán bộ nói chung “là cái gốc của mọi công việc”[4, tr.309], “Công việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”[4, tr.313]. Trong khi đó, công tác tôn giáo là một trong những nhiệm vụ có ý nghĩa chiến lược đối với toàn bộ sự nghiệp cách mạng của Đảng, có ý nghĩa quan trọng trong việc xây dựng đoàn kết, đồng thuận xã hội, nên vai trò của cán bộ, công chức, viên chức đối với công tác tôn giáo càng trở nên quan trọng.

Tại Đại hội XIII Đảng nhận định: “tình hình tôn giáo ổn định, đa số chức sắc, chức việc và đồng bào có đạo yên tâm, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước, gắn bó, đồng hành cùng dân tộc, góp phần đấu tranh, phản bác luận điệu xuyên tạc, vu cáo chính quyền vi phạm nhân quyền, tự do tôn giáo”[1, tr.45]. Tuy nhiên, cũng chỉ rõ mặt còn hạn chế trong công tác quản lý nhà nước về tôn giáo, tín ngưỡng. Các thế lực thù địch lợi dụng vấn đề tôn giáo để chống phá cách mạng, kích động đồng bào tôn giáo gây rối, chống đối chính quyền địa phương, xuất hiện một số “điểm nóng” làm cho tình hình tôn giáo trở nên phức tạp. Vì vậy, cùng với việc đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức làm công tác tôn giáo theo mục tiêu chung thì mỗi cán bộ, công chức, viên chức nói chung cũng cần chú ý rèn luyện, nâng cao hiểu biết về pháp luật, chủ trương đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác tôn giáo để hình thành và phát triển những phẩm chất cần thiết, xây dựng bản lĩnh chính trị vững vàng, sẵn sàng đập tan luận điệu xuyên tạc của các thế lực phản động lợi dụng tôn giáo để chống phá sự nghiệp cách mạng của nước ta.

Trong xu thế hội nhập, mở cửa, các tôn giáo đều đẩy mạnh hoạt động truyền giáo, người Việt Nam định cư ở nước ngoài về nước và người nước ngoài đến Việt Nam sinh sống, làm việc gia tăng nên sẽ có nhiều hệ phái, tổ chức tôn giáo mới ở nước ngoài truyền bá vào Việt Nam. Mặt khác, các tổ chức tôn giáo tăng cường truyền đạo xuyên biên giới, thông qua mạng Internet để đào tạo chức sắc, thuyết giảng không cần địa điểm và không xin phép đã gây khó khăn cho công tác quản lý nhà nước. Một bộ phận chức sắc tôn giáo cực đoan, có tư tưởng định kiến với Đảng, Nhà nước sẽ tiếp tục lợi dụng danh nghĩa tôn giáo để kích động quần chúng tin đồ có các hoạt động trái Hiến chương điều lệ, chống chính quyền; gây phức tạp về an ninh, trật tự. Mâu thuẫn nội bộ trong các tổ chức tôn giáo; sự xuống cấp đạo đức, lối sống của một số tu sỹ... chưa được giải quyết dứt điểm sẽ tiềm ẩn nhiều vấn đề phức tạp về an ninh, trật tự.

Cán bộ, công chức, viên chức là một mắt xích quan trọng, bảo đảm hiệu lực của đường lối, thể chế chính trị xã hội chủ nghĩa ở nước ta, nên nếu cán bộ, công chức, viên chức không có bản lĩnh chính trị vững vàng thì sẽ dễ bị các tổ chức tôn giáo cực đoan lôi kéo, lợi dụng. Vì vậy, việc nâng cao nhận thức về công tác tôn giáo hiện nay là hết sức cần thiết, nhất là việc phổ biến pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo để đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có nhận thức đúng đắn, rèn luyện bản lĩnh chính trị, giảm thiểu nhận thức lệch lạc, mê tín dị đoan từ trong đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức để nhằm củng cố và phát huy sức mạnh đại đoàn kết dân tộc, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Cần nâng cao tinh thần trách nhiệm của cán bộ, công chức,

viên chức theo tư tưởng Hồ Chí Minh, đây được xem là một trong những yêu cầu hàng đầu và là yếu tố đặc biệt quan trọng để cán bộ công chức viên chức “nâng cao sức đề kháng”, miễn nhiễm với mọi sự tha hóa, biến chất, của những “viên đạn bọc đường”, của chiến lược “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch.

3. Một số giải pháp nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức về công tác tôn giáo hiện nay

Một là, tập trung nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cán bộ, công chức, viên chức về công tác tôn giáo. Mỗi mỗi cán bộ, công chức, viên chức cần nhận thức đầy đủ về các nội dung cơ bản về quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật Nhà nước về tôn giáo như: Luật Tín ngưỡng, tôn giáo (2016) và Nghị định 162/2017/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Tín ngưỡng, tôn giáo. Từ đó, tập trung tuyên truyền về quyền, nghĩa vụ của tổ chức, cá nhân đối với tự do tín ngưỡng, tôn giáo; hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo; công tác xuất bản, giáo dục, y tế, bảo trợ xã hội, từ thiện, nhân đạo của tổ chức tôn giáo; quản lý Nhà nước và xử lý vi phạm pháp luật trong lĩnh vực tín ngưỡng, tôn giáo...

Hai là, tiếp tục xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ công tác tôn giáo. Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức giữ vai trò quan trọng trong thực hiện thắng lợi chủ trương, chính sách, pháp luật về tôn giáo ở nước ta. Vì vậy, không ngừng xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức toàn diện cả về phẩm chất đạo đức, lối sống, trình độ, năng lực, trách nhiệm trong công tác, đặc biệt công tác tôn giáo là một vấn đề lớn và cực kỳ khó khăn thì đội ngũ cán bộ tôn

giáo phải được đào tạo cơ bản về trình độ, chuyên môn, chuyên sâu về lĩnh vực tôn giáo, mặt khác phải có tấm lòng thực sự tôn trọng, hòa đồng, hòa mục, gắn bó với đồng bào tôn giáo, chức sắc, chức việc và phải có năng lực vận động quần chúng...

Ba là, phát huy vai trò tích cực của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức trong các hoạt động liên quan đến công tác tôn giáo. Cán bộ, công chức viên chức cần hăng hái tham gia các cuộc thi, các lớp tập huấn về công tác tôn giáo để nâng cao nhận thức về quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về tôn giáo, từ đó góp phần đưa chủ trương, chính sách tôn giáo của Đảng vào cuộc sống, vận dụng giải quyết tốt thực tiễn vấn đề tôn giáo ở các địa phương, cơ quan, đơn vị đặt ra.

Bốn là, phát huy vai trò của các tổ chức, các lực lượng trong nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức về công tác tôn giáo hiện nay. Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức là lực lượng trong bộ máy các cơ quan đảng, chính quyền, tổ chức chính trị - xã hội ở các cấp, các lĩnh vực của đời sống xã hội; mặt khác đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức sinh sống ở các tổ chức hành chính nhất định. Do vậy, cần phát huy vai trò của các tổ

chức, các lực lượng trong nâng cao nhận thức, năng lực, trình độ, trách nhiệm đối với công tác tôn giáo hiện nay.

Năm là, nhận thức đúng đắn và đấu tranh có hiệu quả với việc lợi dụng tôn giáo chống phá sự nghiệp cách mạng. Trên cơ sở nắm vững chủ trương chính sách, pháp luật của Nhà nước về công tác tôn giáo, mỗi cán bộ, công chức, viên chức cần nhận thức đúng đắn và không ngừng đấu tranh, phản bác có hiệu quả đối với các quan điểm sai trái, luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch, phản động, phản từ cơ hội và bất mãn chính trị lợi dụng tôn giáo để chống phá Đảng, Nhà nước và khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Kết luận:

Trong giai đoạn hiện nay, trước tình hình tôn giáo đang diễn biến phức tạp, cần phải quán triệt đầy đủ quan điểm, chỉ huấn của Người về tôn giáo, nâng cao nhận thức về công tác tôn giáo cho cán bộ công chức, viên chức để cán bộ công chức viên chức thực hiện tốt vai trò tuyên truyền, vận động cách mạng đối với đồng bào các tôn giáo một cách phù hợp, nhằm góp phần củng cố, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, và gia tăng nguồn lực để phát triển đất nước trong bối cảnh mới. ■

Tài liệu tham khảo:

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập II*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[2] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[3] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[4] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[5] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[6] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[7] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[8] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[9] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[10] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.